

BYPLAN NYT 2

13. årgang, juli 2015

**Tillad eksperimenter,
men bevar hovedgrebet (s. 7)**

**Byudvikling som
et måltid i XL (s. 10)**

**Der er masser af
turister i Hirtshals
– de opdager det bare
ikke selv... (s. 16)**

BORGERINDDRAGELSE I PRAKSIS

– ET SKRÆDDERSYET KURSUS

I foråret mødtes 45 planlæggere fra det midtjyske for at debattere borgerinddragelse på nye måder.

Kurset favnede de nye tendenser inden for tidlig inddragelse, dialog og medskabelse. Men vi talte også om planlæggernes egen rolle. Hvad gør os egentlig glade, og hvornår er det rigtig svært? Vi fik drøftet det svære borgermøde, den nye facebookside og den eventbaserede plan.

Har du også behov for opdatering og ny inspiration, så vil Byplanlaboratoriet gerne skræddersy et kursus, der passer til netop din kommune, dit netværk eller din virksomhed. Du vælger emnet.

Skriv til db@byplanlab.dk

” En betydelig fordel ved at holde kurser lokalt er, at det er kommunernes egne projekter, der bliver debatteret i en faglig sammenhæng

Marius Reese, Planchef, Herning Kommune

” Jeg synes det er genialt, at vi har et sådan fagligt forum - og at vi udnytter muligheden for hér at få belyst og diskuteret et yderst relevant emne, via jeres gode indspark og indlæg. Det kunne vi overveje at gentage med et nyt emne

Christian Stenbro Eriksen, Planafdelingen, Herning Kommune

dansk byplan
laboratorium

JOB I BYPLANLABORATORIET?

– VI SØGER TO NYE KOLLEGAER

I øjeblikket søger vi to nye kollegaer.

En **student til layoutopgaver**. 7-10 timer / uge

En **assistent til administrative opgaver** 20-25 timer / uge

Se de fulde stillingsbeskrivelser på byplanlab.dk

dansk byplan
laboratorium

Indhold

TEMA: PROVINSBYER

Vores provinsbyer forandrer sig i øjeblikket. De ændrer rolle, fordi mange af dem ikke længere udgør naturlige administrative og økonomiske centre. Og de ændrer funktion i takt med, at bl.a. vores detailhandelsmønstre ændrer sig. Der bliver forsket og eksperimenteret og Byplanlaboratoriet er med til at lægge op til debat om provinsbyernes fremtid. God læselyst.

- 4 KORT NYT
- 5 **LEDER:**
DET HANDLER OM MENNESKER
- 6 KOMMUNE NYT
- 7 LIBERALISERING ELLER FORENKLING?
- PLANLOVEN TIL DEBAT
- 10 VERDENS BEDSTE PROVINSBY
- 14 SORGRUPPEN FOR DØM?
- 15 **INDTRYK FRA FOLKEMØDET**
- 16 FOLK FLYTTER, SELVOM
HIRTSHALS VÆKSTER
- 18 BLIK FOR PROVINSBYER
- 19 PLANKALENDEREN

Foto: Ny Øhlenschläger

Redaktion
Ellen Højgaard Jensen (ansv.)
Ny W. Øhlenschläger

Redaktionsadresse
Dansk Byplanlaboratorium
Nørregade 36
1165 København K
Tlf.: 33 13 72 81
Mail: nwo@byplanlab.dk
www.byplanlab.dk

Annoncer
nwo@byplanlab.dk,
bestilles senest
27. juli 2015

Layout
Karen Christensen Design

Forsidefoto
Claus Bjørn @FredericiaC

Oplag
3525

Tryk
Handy-Print A/S

ISSN
1602-9038

Signerede artikler står for
forfatterens regning, usignede
for den ansvarshavende
redaktørs regning.

Byplan Nyt 3-15 udkommer i
september 2015.

KORT NYT

INSPIRATION TIL FÆRRE INDBRUD

En ny undersøgelse og et pilotprojekt skal undersøge, hvordan vi kan forebygge indbrud i de almene boligområder. Undersøgelsen består af en indsamling af udenlandske erfaringer.

[Læs mere på mbbl.dk](#)

FRA VORES EGEN VERDEN

Byplanlaboratoriet har fået to nye bestyrelsesmedlemmer. Danske Regioner har udpeget afdelingschef for Strategi og analyse Rune Stig Mortensen fra Region Syddanmark og Københavns Kommune har udpeget direktør Torben Gleesborg fra Bygge- og Teknikforvaltningen. Vi glæder os til samarbejdet.

LAND OG BY OG MAD

Fødevarerfællesskaber er blot en af flere nye måder at bringe producent og slutbruger tættere på hinanden. Ifølge rapporten *Land og By og Mad* kan madbårne initiativer være med til at styrke erhvervsudvikling og bosætning på landet, fordi det øgede kendskab til producenten er med til at gøre landdistriktspolitik nærværende og vedkommende for storbyboerne.

[Læs mere på mbbl.dk](#)

Foto: kbhff.dk

INSPIRATION TIL KØBSTÆDER

Udgangspunkt i egne styrker, fokus på bykvalitet, samarbejde, lokal økonomi og politisk mod. Det er en del af opskriften bag udviklingen af fem danske og tyske købstæder. Eksemplerne er samlet i publikationen 'Inspiration til udvikling af danske købstæder'.

[Se mere på mbbl.dk](#)

Foto: FredericiaC

NYE VEJE TIL MEDBORGERSKAB

Brugen af midlertidighed i byudviklingen har fundet grobund. Tænketaenken BYEN 2025 anbefalede at dyrke det midlertidige eksperiment, fordi det har vist sig at styrke borgerinddragelsen.

Rapporten "Midlertidighed – nye veje til borgerinvolvement" indeholder 9 eksempler på midlertidighed i praksis.

[Læs mere på mbbl.dk](#)

BYUDVIKLING MED BID

I Danmark har byudvikling primært været en kommunal opgave, mens man i udlandet har haft succes med at starte forpligtende partnerskaber med erhvervsdrivende, grundejere mfl. – de såkaldte BID (Business Improvement Districts).

Jeudan og Kulturministeriet har med økonomisk støtte fra Realdania indgået en BID aftale, der skal være med til at udvikle bylivet på Kvæsthusmolen I København. Du kan læse mere om BID modellen i Publikationen "Business Improvement Districts – nye samarbejder øger livskvaliteten i byerne"

[Læs mere på realdaniaBy.dk](#)

HOVEDSTADEN - EN METROPOL I VÆKST

Økonomi- og Indenrigsministeriet fremlagde i maj regeringens hovedstadsstrategi, der skal skabe bedre vilkår for vækst. Målet er, at hele Danmark gennem hovedstaden får større del i den internationale vækst.

Strategien sætter fokus på 32 initiativer, der skal styrke hovedstadens muligheder for økonomisk udvikling og fremgang.

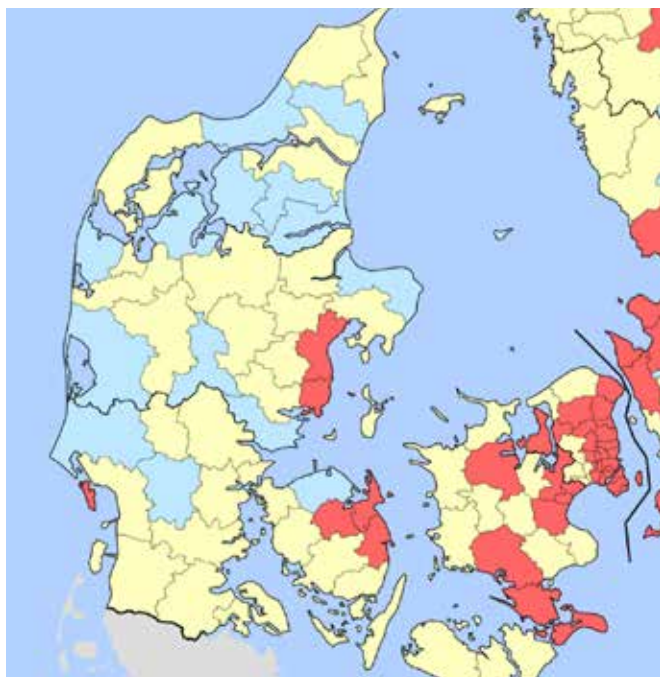
[Læs mere på oim.dk](#)

NYT VÆRKTØJ TIL REGIONALE ANALYSER

Nordregio lancerede i juni NordMap, der er et nordisk webbaseret kortværktøj for planlæggere, beslutningstagere og andre interesserede aktører. Nordmap giver mulighed for at lave lokale og regionale analyser inden for demografi, arbejdsmarked og tilgængelighed i de nordiske lande.

Du kan møde Nordregio og få en præsentation af Nordmap på Byplanmødets markedsplads den 1. oktober 2015.

[Læs mere på nordmap.se](http://nordmap.se)

Kønsfordeling på kommuneniveau

BYER I BEVÆGELSE

Trafikproblemer og forurening krydser region- og kommunegrænser, det samme gør pendlere og byregioner. Derfor har Region Syddanmark og 13 danske byer fordelt i hele landet indgået samarbejdet 'Byer i bevægelse – stærke rammer for vækst'. Ved at styrke byregionerne kan man udnytte de enkelte områders styrker og komplementere hinanden funktionelt.

[Læs mere på byregioner.dk](http://byregioner.dk)

Leder

Det handler om mennesker

Danskerne er et handelsfolk. Derfor forbinder vi vores byer og sociale fællesskaber med udveksling af varer. Men et blik på den danske provinsby viser, at handelsfunktionen er under pres. Flere og flere handler på nettet og i storcentrene. Det betyder, at gågaderne fyldes af genbrugsbutikker og til-salg skilte. Det går stærkt lige nu, det er et faktum. Spørgsmålet er, hvordan vi som planlæggere kan forholde os til det.

Vi kan drømme os tilbage til den klassiske provinsby, hvor der var specialbutikker på hvert gadehjørne. Men det får vi nok ikke så meget ud af. I Byplanlaboratoriet har vi samlet ti byer, der alle kender problemstillingen. Sammen har vi prøvet at tænke ud af boxen og se nye muligheder. Det er svært – og vi er kun lige begyndt. I publikationen "Nye billeder på provinsbyerne" har vi listet syv strategier for mere grønt, flere boliger, flere kulturelle tilbud eller flere mødesteder for byens borgere.

» Først og fremmest handler omdannelsen af fremtidens provinsby om mennesker «

Men først og fremmest handler omdannelsen af fremtidens provinsby om mennesker. Som forberedelse til årets byplanmøde havde jeg den glæde, at møde den gastronomiske iværksætter Claus Meyer. Han fortalte begejstret om sine investeringer i Saxkøbing, etableringen af madskole og udstillingshus for lokale fødevarer. Byens borgere og virksomheder køber folkeaktier og lægger frivilligt arbejde i sagen. På den måde bliver stedet et omdrejningspunkt for byens udvikling. Det er handel og fødevarerproduktion under nye former. Det er imponerende og smittende.

Der er mange veje at gå, men uden lokalt initiativ sker der ikke noget. Vi planlæggere skal kunne se, når det sker og støtte op om de lokale kræfter. Det tror jeg også vil ske i Guldborgssund Kommune, hvor Saxkøbing ligger.

Nysgerrig? Så tag med på årets byplanmøde, hvor der også bliver mulighed for at smage på varerne...

Ellen Højgaard Jensen, Direktør
for Dansk Byplanlaboratorium

KOMMUNE NYT

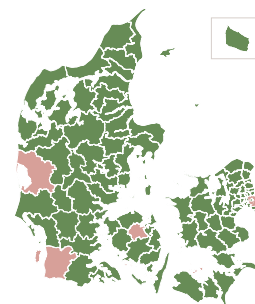

Illustration: gottlieb paludan

ÅRETS CYKELKOMMUNE

545 km cykelsti og indvielsen af Byens Bro er en del af begrundelsen for at cyklistforbundet har udnævnt Odense til Cykelkommune 2015. 24 % af byens borgere cykler, hvilket kun overgås af Københavnerne.

[Læs mere på odense.dk](#)

PEDELLER LØFTER LANDSBYERNE

I Tønder og Ringkøbing-Skjern Kommuner har et projekt med landsbypedeller været med til frigive ressourcer i foreningerne og dermed aflaste de lokale ildsjæle. Desuden har landsbypedellerne været med til at binde lokalsamfundene bedre sammen. Ifølge videnskabelig assistent Dorte Salling er netop evnen og viljen til at samarbejde på tværs af interesser og foreninger essentiel, hvis landsbyerne skal overleve på sigt.

[Læs mere på sdu.dk](#)

BYNATUR I KØBENHAVN

København skal være en endnu grønere by – også selv om byen bliver tættere og der bliver flere københavnere. Derfor har kommunen nu formuleret et udkast til en strategi for bynatur.

[Læs mere på kk.dk](#)

Foto: nogu.dk

DET GODE ÆLDRELIV PÅ LANDET

Rapporten *Aldring i Landdistrikterne* har undersøgt konsekvensen af den stigende andel ældre borgere i landdistrikterne. Set fra det offentlige side kan det skabe et kommunaløkonomisk problem for yderkommunerne. En kvalitativ undersøgelse blandt de ældre i Tønder Kommune viser til gengæld en oplevelse af høj livskvalitet, der blandt andet skyldes tætte sociale relationer og gode foreningsaktiviteter.

[Læs mere på mbbl.dk](#)

Foto: Ny Weisser Øhlenschläger

BYDEL FOR DEMENTE

Efter hollandsk forbillede vil man i Odense bygge en bydel for demente. Der skal bo mellem to- og trehundrede personer i bydelen, der skal indrettes, så man opnår mest mulig selvstændighed og livskvalitet for beboerne. Det er første gang man bygger en hel bydel for demente i Danmark.

Ca 90.000 danskere lider af demens, og på grund af den stigende levealder rammes flere og flere af sygdommen.

[Læs mere på odense.dk](#)

Foto: KopArt

Liberalisering eller forenkling?

- Planloven til debat

Det hele startede med, at 88% af borgmestrene i en rundspørge fra KL svarede, at de mener Planloven bør ændres. 81% mener, at den udgør en barriere for vækst. Men hvad mener de professionelle, som arbejder med loven hver dag?

Af Vibeke Meyling

LANLOVEN har været til debat i et lille år, og der er allerede kommet et forslag til ændringer. *Allerede?* Ja, for en revision af Planloven er ikke nogen enkel sag, hvis det virkelig skal gøre en forskel. Overskriften på en pressemeddelelse fra Miljøministeriet signalerer i den grad, at revisionen skal batte noget: *"Ny planlovspakke skal løfte hele landet"*. Men udspillet er desværre hverken overraskende eller overbevisende. Det har mest karakter af lappeløsninger.

Det er den manglende vækst i store dele af landet, som har været hovedårsagen til kritikken af Planloven. Det er så fulgt op af en kritik af uhensigtsmæssig detailregulering og administrationen af Planloven er blevet kritiseret for at være ufolkelig og bureaukratisk.

Men hvad enten det handler om vækstens ujævne karakter, eller det handler om administrationen - hvad er det så, der bør gøres i forhold til Planloven?

Byplanlaboratoriet har i foråret 2015 afholdt en række møder med fagfolk og praktikere om Planloven. Ideen har været, ud fra konkrete spørgsmål, at være med til at kvalificere debatten. I det følgende ridses de væsentligste pointer op.

Planlov, planer og administration

I kritikken af Planloven er det vigtigt at sondre mellem loven og den måde den administreres på. Loven er spillereglerne, mens planerne og administrationen er praksis og resultatet af politiske beslutninger, som man ikke kan lovgive for.

Skal vi starte helt forfra, og skal Planloven have en helt anden karakter?

” Planloven er overhalet af virkeligheden, – mange mindre byer er ved at afvikle sig selv

Torben Schwabe, direktør i Lyngby Storcenter

Nej - i sit udgangspunkt mener praktikerne, at principperne i den er gode – loven er ramme- og procesorienteret, med neutrale spilleregler, der bestemmer, hvad der kan reguleres.

Tilbagemeldingerne fra debatterne var, at spillereglerne er gode: Hensynet til naboer og investeringssikkerhed m.v. er væsentlige elementer, som bør bevares. Men vi kommer ikke udenom, at loven skal forenkles og kvalificeres.

Men hvad er forskellen på at *lempe* og *liberalisere* og på at *forenkle* og *kvalificere*?

I Byplanlaboratoriet mener vi, at hvis man blot lemper hist og her uden en faglig debat om, hvordan loven virker i dag, bliver det en række hovsaløsninger, som får meget ringe effekt. Hvis man liberaliserer, risikerer man at miste hovedgrebet.

Planloven og væksten

De strukturelle vilkår er forskellige, og væksten fordeler sig ujævnt i landet. Blandt andet KL ønsker derfor, at Planloven skal differentieres.

Danske kommuner har større selvstændighed på planområdet end de har haft tidligere. Men skal de dårligst stillede egne styrkes, kræves der mere og andet end en liberalisering af Planloven. Det handler om andet end fysisk planlægning.

” Kommunerne kan splitte deres byer ad, uden at Planloven blander sig – så man må sige, at der er et vist spillerum

Susanne Koch, Landsforeningen for by- og landskabskultur

Hvad kom der ud af debatterne:

Skal Planlovens spilleregler differentieres i forhold til kommunernes meget forskellige vilkår?

I princippet – nej!

Skal Planlovens detailhandelsbestemmelser forenkles?

Ja, lidt!

Er Planloven en barriere i forhold til midlertidige anvendelser?

Ja!

I debatten var der enighed om, at planloven skal gælde for alle kommuner. Rammerne skal være så enkle, at de kan gælde for alle. Ligeledes med det overordnede hovedgreb: Friholdelse af kysterne, oprettholdelse af grænsen mellem land og by og planlægning for butikernes placering i bymidter og bycentre – det skal der ikke røres ved. Det betyder dog ikke, at man ikke kan forenkle.

Detailhandelsreglerne er for komplicerede

Debatten om detailhandelsreglerne viste, at her er et sted, hvor man med fordel kan forenkle.

Planlovens rolle er at skabe rammer for visioner ikke at opstille barrierer. Men der er brug for både en faglig debat og politiske visioner for, hvilken rolle bycentrene skal spille. Hvad er det for byer vi vil have i fremtiden, hvis vi tager 25 års brillerne på? Den debat blev efterspurgt. For detailhandelsreglerne er meget detaljerede og ikke i familie med resten af Planloven.

Spørgsmålet er, hvad formålet egentlig er, og om reglerne fungerer efter hensigten? Er formålet at redde bymidterne eller at skabe hensigtsmæssige rammer for fremtidens handelsmønstre? Hvis det er det sidste der er tilfældet, så mangler det regionale perspektiv. Fx skyldes Lyngby Storcenters succes bl.a., at hverken Gladsaxe eller Glostrup har storcentre. Det var et af de eksempler, som blev bragt på banen i debatten.

Der er ingen tvivl om, at detailhandelsreglerne har bremset en bestemt udvikling. Uden dem havde vi haft større butikcentre udenfor bymidterne, som man ser det i mange af vores nabolande. Men reglerne har ikke formålet at redde bymidterne. I øjeblikket står der tomme butikker i mange af landets byer, og vi ved ikke, hvad indholdet skal være i dem.

Men reglerne står selvfølgelig ikke alene. Administrationen og den konkrete, lokale planlægning kan skabe vidt forskellige resultater, se fx på forskellen mellem Kolding og Vejle. I Kolding ligger Kolding Storcenter uden for byen, i Vejle ligger et center i tilknytning til bymidten, og det har indtil videre gjort en kæmpe forskel.

” Vi må sondre mellem Planloven og den måde den administreres på og så diskutere, hvor meget politisk styring, der skal være

Helle Tegner Anker, professor på Københavns Universitet

Citaterne stammer fra debatmødet i København den 24. marts

” Rammerne er fine, men Naturstyrelsen er uden politisk styring

Claus Wistoft, Borgmester i Syddjurs Kommune

Planloven kræver, at bymidten skal afgrænses og der er præcise regler for, hvordan man gør det. Meldingen fra praktikerne er, at bymidteafgrænsningen kræver et stort kompliceret regnestykke, som det er svært at bruge strategisk. Der er behov for en enklere metode til at afgrænse bymidter og bycentre – og så skal butikkerne i princippet placeres her.

Selvfølgelig kan man godt, som foreslået i regeringens udspil, give friere rammer for udvalgsvarebutikker i bymidterne. Spørgsmålet er imidlertid om det batter, for samtidig med at detailhandelsreglerne er blevet mere og mere detaljerede, bygger de på gårdsdagens detailhandelsstruktur. De kan ikke regulere den samlede detailhandel fordi det regionale perspektiv mangler. Det er en vigtig pointe, når reglerne skal justeres.

Byomdannelse kræver nye redskaber

I debatterne om Planloven var det tydeligt, at temaet midlertidighed udfordrer plansystemet. Der er dog i lige så høj grad brug for, at Byggelovgivning og Miljølovgivning kan håndtere midlertidighed.

Midlertidighed er vigtigt, fordi det meste planlægning i dag handler om byomdannelse. Midlertidighed kan bruges strategisk – både til at vise vej og finde vej. Men Planloven opererer ikke med midlertidighed, så i praksis støder man mod gældende plangrundlag med de anvendelsesbestemmelser, der gælder i en lokalplan.

Forslaget i regeringens udspil, om at man skal kunne

bruge ubenyttede byområder midlertidigt til kulturarrangementer, sportsaktiviteter m.v. er ikke nok. Spørgsmålet er, hvordan man kan omgå eller aflyse eksisterende lokalplaner, som står i vejen for midlertidige anvendelser.

En fornyelse af Planloven kunne forholde sig til midlertidighed ved at udvide dispensationsmulighederne og formulere vilkår for midlertidigt gældende lokalplaner. Desuden kunne man foreslå midlertidighed som et tema i planstrategierne, hvor kommunerne strategisk og overordnet forholder sig til midlertidighed i planlægningen

Statens rolle har ændret sig efter strukturreformen

På alle Byplanlaboratoriets møder har statens rolle været genstand for kritik. Planlæggerne oplever bl.a., at begrebet *planlægningsmæssig begrundelse* ikke har samme betydning som tidligere. Hvor man tidligere kunne argumentere planfagligt og have en faglig diskussion de forskellige administrative niveauer imellem, er afgørelserne i dag mere præget af jura og formalia. Vi hører, at der er alt for lang afstand mellem det lokale og det statslige. Naturstyrelsen tjekker for statslige interesser, men det kan ofte få karakter af enkelt-sagsbehandling og når de statslige interesser ikke er bindende, bliver det et kontor i Naturstyrelsen, der kommer til at træffe afgørelser på lokalt niveau. Der er behov for en afklaring af statens rolle og kommunernes rolle.

Fokus på praksis

Men vi skal passe på med at tro, at vi kan regulere alt. Måske når vi meget længere ved at fokusere på praksis.

I denne planlovsdebat har Byplanlaboratoriet taget fat i praktikerne – i de fagfolk, som arbejder med planloven hver dag. For det er dem, der er hverdagens eksperter.

Konklusionen er, at de danske kommuner arbejder meget forskelligt. Der er kommuner, der ser flere forhindringer end muligheder. Men der er også mange kommuner, der planlægger visionært og fremsynet på en måde, der passer til tidens udfordringer, og de ser ikke Planloven som en begrænsning.

Debatmøderne har vist, at der er et behov for at modernisere loven. De har også vist, at det er kompliceret stof, der kræver omtanke og grundige overvejelser. Derfor vil vi tilslutte os de røster, der beder om tid til en grundig revision i stedet for hurtige lappeløsninger, der kun gør loven endnu mere kompliceret. Men først og fremmest er vi optaget af den konkrete planlægning. For ingen lov kan sikre visionære planer. •

Planlovsændringer på vej

Før valget kom den siddende regering med et udspil om lempelser af planloven. Uanset hvilken regering vi får, så kan vi være ret sikre på, er der ændringer på vej. Se forslaget til ændringer af planloven på mim.dk

Året er 2017. Det er efterår, æblehøsten er på sit højeste, og på torvet i en lille, lollandsk provinsby underskriver Bill de Blasio, New Yorks demokratiske borgmester, et officielt samarbejdsdokument med sin nye, danske venskabsby. Han forbinder dermed formelt The Big Apple med sin nærmest diminutive lillebror The Little Apple – indtil nu bedre kendt som Saksøbing. Lyder det utopisk? Måske – men kun måske. For der er noget i gære i Saksøbing: Her har man sat alle sejl til i jagten på at rydde forsiderne og blive kendt som

VERDENS BEDSTE PROVINSBY

Af Ulf Joel Jensen

Stort set alle danskere er nok bekendt med Claus Meyer. Tv-kok, restauranter, madentreprenør, ildsjæl – og nu også byudvikler? I hvert fald er Claus Meyer nærmest snublet ind i et ambitiøst projekt i Udkantsdanmark, hvor han vil skabe ikke bare Danmarks, men hele "verdens bedste lille by".

Det drejer sig om Saksøbing fra Meyers barndomsegn Lolland. En på flere måder lidt presset provinsby beliggende i Guldborgsund Kommune. Efter kommunalreformen er der blevet investeret ganske meget i at udvikle Nykøbing Falster som kommunens nye hovedby. Samtidig har man arbejdet på at styrke Marielyst som turistmagneten i området, mens udviklingen i den

gamle købstad Saksøbing i bedste fald har stået stille.

En elendig forretning

Tilbage i 2006 købte Claus Meyer imidlertid Hotel Saxkjøbing, som har til huse i fredede bygninger i midten af byen. Reelt tager historien dog først fart i løbet af 2014, hvor hotellet bruges som afsæt for The Little Apple – et unikt forsøg på at genopfinde den lille provinsby som den bedste version af sig selv. De mellemliggende år har, fortæller Claus Meyer, ikke just været præget af en god forretning af den oprindelige investering, selv om det faktisk var en betingelse for projektet.

"Min bestyrelse sagde klart fra, da jeg i 2006 fortalte, at jeg ville til at være hotelejer i provinsen. De syntes, det var en bindegald idé, og selvfølgelig var jeg klar over, at det var risikabelt. Men mit udgangspunkt var, at vi som minimum skulle gå i nul med Hotel Saxkjøbing – og allerhelst skabe en forretningsmodel, der gav overskud, som igen kunne have en positiv afsmittende effekt på hele byen. Det viste sig bare at være en opgave, som jeg ikke magtede, og havde jeg på forhånd vidst, hvor mange penge jeg ville sætte til på det her, så var jeg aldrig gået ind i det", siger Claus Meyer, hvis økonomiske mareridt i Saksøbing kulminerede med et krav

fra Kulturstyrelsen om at renovere de fredede bygninger for et flercifret millionbeløb. Et krav, der reelt truede med at drive hotellet i konkurs. Men Meyer fortsætter:

”Nu var jeg jo til stede i byen, og da jeg hader rollen som ham, der giver op og ender med at skuffe andre mennesker, så tænkte jeg, at hvis jeg skal fortsætte med at tabe penge på det her hotel, så skal det tjene en større sag og et bedre formål. Og det var sådan set starten på ideen om The Little Apple. Det er stadigvæk ikke nogen god forretning – senest har hotellet uden garantier lånt byens borgere en million kroner til videreudvikling af ideen. Men til gengæld er det blevet sådan, at det sjoveste, jeg har lavet i hele mit liv, det foregår lige nu i Saksøbing!”

Et unikt projekt

Visionen med The Little Apple er ambitiøs. Måske også så ambitiøs, at havde man ikke en mand som Claus Meyer i spidsen, som gang på gang har vist sig at kunne lykkes med både ambitiøse og næsten umulige projekter, så ville det være dømt til undergang: The Little Apple skal genrejse Saksøbing og puste liv i hele lokalområdet. Og omdrejningspunktet skal, måske ikke overraskende, være gastronomien.

Saksøbing skal forvandles til et kulinarisk kraftcenter med base i og omkring Hotel Saxkjøbing. Der er allerede etableret en form for udvidet gårdbutik, Det grønne hus, hvor man udvikler, forædler og sælger lokale produkter, gennemfører folkekøkken-arrangementer, fødevarer-festivaller, madskole mv. Der skal derudover etableres et bryggeri og en vinhandel på stedet, bygges et borgerhus med produktionskøkken, conference-faciliteter mv., og der skal etableres et stort, rekreativt udendørs område.

Det unikke i hele projektet er imidlertid ejer- og driftsforholdene, understreger Claus Meyer: For The Little Apple skal drives og ejes af brugerne og borgerne i byen. Der er allerede etableret et samarbejde med både kommunen, den socialøkon-

omiske virksomhed Saxenhøj, de lokale fødevarerleverandører og andre lokale erhvervsdrivende.

”Der bor 4.000 mennesker i Saksøbing. Og vi vil have samtlige borgere – også de hørehæmmede, alkoholikerne og de uheldredeligt syge på hospice – med i samtalen om, hvordan vi gør Saksøbing til den bedste udgave af sig selv. Vi skal orkestrere alles drømme og lave et destillat af dem. Jeg skal ikke kunne sige det med sikkerhed, men min fornemmelse er, at ingen andre byer nogen steder i verden har gjort noget lignende før. Det er med andre ord lige dér, vi kan skabe det unikke – og få CNN til at komme og fortælle historien om miraklet i Saksøbing”, understreger Claus Meyer.

Samtalen som våben

Han vil bruge samtalen som våben i kampen mod landsbydøden. Jo, der er højt til loftet hos Claus Meyer, og han er helt klar over, at de store ambitioner kan lyde en anelse vidtløftige. Men omvendt er han også realist: Naturligvis vil der være nogle, måske en betragtelig gruppe borgere, som helst vil blandes helt uden om det nye projekt.

”Men hvis vi kan få 1.000 personer til at bruge fem timer om ugen på at være omdrejningspunkt for et kulturarrangement, så har vi skabt et lille mirakel. Det er jo en kæmpeenergi, du udløser der – og en kæmpeenergi, der smitter og breder sig som ringe i vandet”.

Spørgsmålet er så bare, hvordan man får de første 1.000 borgere med på vognen? I Saksøbing er Claus Meyer allerede godt på vej. Et stort antal lokale fødevarerleverandører er allerede en del af Det grønne hus, og 300 borgere er på nuværende tidspunkt engageret i The Little Apple.

”Det er klart, at når der kommer en mastodont fra København væltende ind i byen, så kræver det, at man faktisk vil samtalen. At man er i stand til at lytte lige så meget til de lokale, som man selv taler. Og det kræver også, at man har en klar, og frem for alt inkluderende, vision for sit projekt. At man

foto: Peter Boel

Kort om Claus Meyer

Uddannet cand.merc. fra CBS. Først kendt som tv-kok på DR1, kogebogsforfatter, restaurantejer og initiativtager til bl.a. Smagens Dag og Manifestet for det Ny Nordiske Køkken. Står bag bagerier, kantine-drift, bryggeri, plantagedrift, eddikeproduktion – og utallige andre gastronomiske tiltag.

Engageret i en stribe sociale projekter, som fx etablering af kokkeskole i danske fængsler. Har taget initiativ til Melting Pot-fonden, der arbejder for at øge livskvaliteten og øge fremtidsmulighederne for marginaliserede befolkningsgrupper i Danmark. Senere også Melting Pot Bolivia, der står bag madfestival, restaurantdrift og mesterlæreuddannelser til marginaliserede unge i det sydamerikanske land.

Claus Meyer har modtaget adskillige hædersbevisninger og er bl.a. udnævnt til Årets Leder, Årets Frugtavl, adjungeret professor ved den Kgl. Veterinær og Landbohøjskole, Årtiets Københavner samt Ridder af Dannebrog.

er i stand til at holde fokus og bevare troen på den bærende, ubegribeligt fantastiske idé, som ydermere skal have et særligt, logisk ståsted på lige præcis dét sted på jorden, hvor den skal udfoldes – i det her tilfælde altså Saksøbing på Lolland”.

Måltid i XL format

Men hvorfor er det lige præcis gastronomien, som er den ”bærende, ubegribeligt fantastiske idé” i Saksøbing? Det er det måske heller ikke helt, indrømmer initiativtageren – og så alligevel:

”Saksøbing er jo æblets hovedstad. Så meget af det, vi arbejder med i The Little Apple, kredser om kernefrugt. Omvendt kan du jo sige, at en gårdbutik med alskens lokale produkter ikke er unikt for en by som Saksøbing. Men det specielle ved lige præcis Saksøbing er, at de har en udtømmelig adgang til Claus Meyers inderste følelser og måske også pengepung”, siger Claus Meyer med et grin. ”Og det helt unikke ved vores projekt er måden, vi samarbejder på. Det er skønheden i, at et konkurstruet hotel låner borgerne en million kroner uden sikkerhed. Det er det, at alle er med til at drive det her frem som fælles gode for hele byen”, siger Claus Meyer, som gerne erkender, at hverken han eller de øvrige i projektet på forhånd er i stand til at opstille resultaterne af arbejdet i et regneark. Det er selve processen, der er den centrale katalysator. Håbet om at arbejdet med at udvikle The Little Apple vil befrugte sig selv og skabe nye, overraskende løsninger i en positiv kaskadeeffekt.

”På en måde kan man sige, at The Little Apple bare er en slags måltid i XL format. Måltidet danner en ualmindelig god ramme om en samtale, fordi man er fælles om at dele det helt basale i tilværelsen og dermed starter sammen nede på flad fod. Måltidet er et middel til alting fra familiens sammenhængskraft, til kærlighed og i det her tilfælde udvikling af lokalsamfundet”, siger Claus Meyer.

” Vi vil have samtlige borgere – også de hørehæmmede, alkoholikerne og de uhelbredeligt syge på hospice – med i samtalen om, hvordan vi gør Saksøbing til den bedste udgave af sig selv. Vi skal orkestrere alles drømme og lave et destillat af dem

Det lille æble – og det store

Så er der lige det der med The Little Apple kontra The Big Apple. Navnet på projektet i Saksøbing er langt fra tilfældigt valgt. Dels er der referencen til æblets hovedstad, den årlige æblefestival og en stribe øvrige aktiviteter omkring kernefrugt, som Meyer er engageret i. Og dels har han et lønligt håb om, at det en dag vil lykkes at få overtalt bystyret i New York City til at indgå en venskabspagt med den lille, danske provinsby.

Om få måneder rykker Claus Meyer nemlig teltpælene op og flytter med familien til New York, hvor han har kastet sig over et endnu større projekt: Han åbner en 1.200 kvm. stor restaurant og foodcourt i Grand Central Stations Vanderbilt Hall – og ved siden af dette kommercielle projekt arbejder han med et velgørenhedsprojekt i den fattige, sorte bydel Brownsville i Brooklyn.

”Jeg kan godt lide at arbejde i grænselandet mellem filantropi, CSR og almindelig forretning. Det vil jo være fantastisk, hvis jeg kan forene de to projekter. Hvis jeg kan fortælle New Yorks borgmester om The Little Apple, hvis jeg alligevel får lejlighed til at mødes med ham i forbindelse med projektet i Brownsville.”

Byudvikling i den helt store skala

Brownsville er et af New York Citys fattigste og farligste kvarterer, som har store problemer med bandekri-

minalitet og vold. Og lige dér vil Claus Meyer fra Danmark så åbne et bageri og en restaurant. Projektet flugter meget godt med hans arbejde med at etablere kokkeskoler i danske fængsler for at forebygge tilbagevenden til kriminalitet – blot er Brownsville-idéen lidt mere ekstrem.

”Det er på én gang et bindegalt og fænomenalt projekt. Tænk, hvis vi lykkes med at skabe fremgang, vækst og lykke i Brownsville. Tænk, hvis vi kan genopfinde bydelen. Det vil være fantastisk! Men det er klart, at når man skal gøre sig fortjent til at blive inkluderet i Saksøbing som københavnervokset på Lolland, så skal man altså gå meget langsomt frem som rig, hvid mand i den sorteste bydel i New York. Derfor har jeg haft en programchef i marken i Brownsville i de sidste otte måneder, som har gødet jorden for os”, fortæller Claus Meyer. Og skulle han som en sidegevinst til sine aktiviteter i New York lykkes med at flyve borgmesteren fra The Big Apple til The Little Apple og dele et æble på torvet med ham, mens der signeres venskabsbeviser, så vil Claus Meyer med egne ord ”græde af grin hele natten”.

Når Claus Meyer snart flytter til New York hænger det også sammen med, at han sidste år solgte stort set alle sine aktiviteter til en britisk kapitalfond for et trecifret millionbeløb. Men han slipper altså ikke helt forbindelsen til det danske:

”Der er flere, der ikke forstår mit engagement i Saksøbing, når jeg samtidig er på vej til New York. Men jeg kan kun sige, at for mig giver det sindssyg meget mening. Jeg ved ikke ret tit, hvor jeg er på vej hen – men jeg ved altid, hvor jeg kommer fra!” •

Hør Claus Meyer fortælle mere om The Little Apple på Byplanmødet den 1.-2. oktober. Se mere på byplanlab.dk.

” Regionerne har oparbejdet nogle gode, inddragende arbejdsmetoder, nu hvor de er fri af myndighedsrollen – samskabelse og ejerskab kan styrke meget

Sagt på fyraftensmødet

Sorggruppen for DØM?

- Reportage fra et fyraftensmøde

Af Marianne Bendixen

Vi befinder os en tidlig forårsdag i Nobelparken på Aarhus Universitet. Mødelokalet på sjette sal byder på et langt kig udover over Aarhusbugten. Den regionale by ligger lige uden for vinduerne.

Byplanlaboratoriet, Dansk Center for Byhistorie og 24 planlæggere har sat hinanden i stævne for at diskutere, om vi i dansk planlægning har de rigtige værktøjer til at adressere regionale dagsordener.

Landskabet taber

Debatten tager afsæt i Den Østjyske Millionby (DØM), der opstod som en politisk idé med landsplanredøgørelsen i 2006. Hensigten var - på tværs af 17 kommuner - at skabe en overordnet plan inspireret af hovedstadens Fingerplan. Der blev nedsat grupper med repræsentanter

fra kommunerne og Miljøministeriet og der blev lavet analyser om byudvikling, erhverv, befolkning og infrastruktur. Men så strandede det. Kommunerne kunne ikke blive enige om, hvordan man kom videre. I stedet har nogle af kommunerne nu stiftet Business Region Aarhus, hvis hovedsigte er at fremme erhvervsudvikling og internationalisering

Under titlen *fra skåltale til virkelighed* holder arkitekt Boris Brorman Jensen oplæg om, hvad der skete med DØM. Han lægger ikke skjul på, at han mener, at det vil have fatale konsekvenser for de østjyske landskabstræk, hvis kommunerne ikke fastholder de arealregulerende planlægningsintentioner, der lå bag DØM. Boris viser en planche med teksten *Sorggruppen for projekt byudvikling i Østjylland*. Med et glimt i øjet spørger han: 'Kan man virkelig savne amterne her lige op til påske?'

Bekymring for de regionale interesser

Problemstillingen er tydeligvis kendt for mødedeltagerne. Flere har været involveret i både DØM og Business Region Aarhus. Og i løbet af debatten, kommer det frem, at mange i lokalet deler Boris' bekymring for, hvordan

kommunerne kan varetage de fælles regionale interesser i det omfang, det ikke handler om erhvervsudvikling og økonomisk vækst.

En mødedeltager fremfører, at kommunerne ikke har mulighed for at løfte vigtige regionale opgaver. Hun illustrerer sin pointe med at beskrive, hvordan fx en beslutning om at udvide Oddervej i Aarhus vil være afgørende for udviklingen i Odder Kommune. En anden tilkendegiver direkte, at vi mangler overkommunal planlægning.

En medarbejder fra Region Midt vurderer dog, at der er opbygget gode, inddragende arbejdsmetoder nu, hvor det regionale niveau er fri af myndighedsrollen.

Tiden rinder ud og debatten må desværre stoppe. Vi bryder op og jeg tager hjem med en oplevelse af, at engagement og samskabelse kan være med til at løfte vigtige regionale indsats på tværs af kommunegrænserne. Men også, at den frivillige samarbejdsform måske har behov for at blive suppleret af mere formelle styringsværktøjer, der kan tage over, når konflikterne opstår.

Det er i hvert fald tydeligt, at den regionale bys fremtid er et vigtigt tema i den danske byplandebat. •

Diskussionerne om den regionale by fortsætter på Byplanmødet den 1.-2. oktober 2015. Se mere på www.byplanlab.dk
Boris Brorman Jensens oplæg kan ses på www.byplanlab.dk.

Indtryk fra Folkemødet

Folkemødet er blevet beskyldt for at savne de almindelige borgere. Men der er faktisk mange af dem. Byplan Nyt fangede nogle stykker for at høre, hvad de fik ud af debatterne om planlægning.

Af Ny W. Øhlenschläger

Fremtidens Danmarkskort – Balance mellem by og land?

GERTRUD BREUM, ODENSE

Debatten efterlader mig med en optimisme. At nogen har brugt tid og energi på at udvikle scenarier (DK2050, red) og visioner for fremtidens Danmark!

Det er vigtigt at diskutere visioner for Danmarks udvikling på Folkemødet, for det er jo folkets fremtid det drejer sig om. Hvis vi ikke skulle debattere det her, hvor så? De gør det jo ikke i Folketinget!

Skybrud skaber fremtidens by

PETER KOFOD, BORNHOLM

Kloakkerne kan aldrig blive store nok. Så man bliver virkelig nødt til at finde på noget nyt.

Det er vigtigt at diskutere klimatilpasning på Folkemødet, fordi mange har problemet med skybrud inde på livet. Det er et problem for hele samfundet.

Er fremtidens intelligente by også for borgerne?

THOMAS SONNE OLESEN, AARHUS

Vi skal bruge opsamlingen af data til at gøre det lettere og mere behageligt at være borger i byerne. Det er vigtigt at diskutere smarte byer på Folkemødet, fordi det er vigtigt at forstå, hvorfor det er ok at opsamle alle de her oplysninger om borgerne. Hvis folk er utrygge, så gør de oprør, og så bliver det meget svært.

Liveability – sammen skaber vi gode liv i byen

LONE MØLLER, SVENDBORG

Tænk på de store byer som en landsby, hvor man skaber nogle mødesteder i byen, fx fælles haver, samlings- og spisesteder, legepladser og i al sin enkelhed bænke. På den måde kan man nudge folk ind i nogle af de fællesskaber, som er ekstremt vigtige for at en by fungerer.

Det er vigtigt at diskutere byliv og livskvalitet på Folkemødet, fordi det er vigtigt at tage den sociale tænkning ind i byplanlægningen.

Fremtiden for Danmarks kyster – fortalt med pensler

ELSE MARIE KIRK, SKIVE

Det lader til, at langt de fleste ønsker at bevare strandbeskyttelseslinjen og de frie danske kyster.

Det er vigtigt at diskutere kysternes udvikling på Folkemødet fordi det handler om, hvad vi giver videre til vores børn. Det handler om, hvad vi kan lide ved det her land og vi kan ikke rulle det tilbage, hvis der åbnes op for at bebygge kysterne.

Liv i landsbyerne - hvordan kan kommunerne gøre en forskel?

OLE BROCKDORFF, HOLBÆK

Kommunerne skal gøre en indsats for at bevare landsbyerne. Det kommer ikke af sig selv.

Det er vigtigt at diskutere landsbyudvikling på Folkemødet, fordi her har vi mulighed for at drøfte problemstillingen med andre kommuner og høre, hvilke idéer de har andre steder.

Folk flytter,

selv om Hirtshals vækster

Der er gang i Hirtshals' erhvervsliv. Men den ene af byens to skoler er lukket, gågaden har tomme butikker, og der er mange til-salg-skilte i byen. Hvorfor vil folk ikke bo i Hirtshals, når der nu er gang i økonomien? Det har urban designer Ida Lange sat sig for at undersøge i sin Ph.D.

Af Laura Engstrøm

Det tager ikke lang tid for Ida Lange, der skriver sin Ph.D. på Aalborg Universitet, at tage til det sted, der er genstand for hendes forskning: 40 minutter, så er hun i Hirtshals.

Det syn, der møder hende dér, er sært tvedelt. På den ene side er der en havn med livlig trafik: Lastbiler, der kører til og fra færgeterminalerne. Turister, der sidder og venter i deres biler på at komme til Norge. Færger, der lægger til og sejler igen. Trafikken er blevet livligere.

Fra 2008 til 2013 steg antallet af skibe med knap 50 %. Der kom 24 % flere passagerer og 20 % mere gods,

der skulle til og fra Norge. Derfor investerer stat og kommune nu massivt i havnen, bl.a. i en udvidelse af havnearealet, en ny indfaldsvej til havnen og i etableringen af en ny godsbaneterminal.

Knudepunkt eller udkant?

Men dér på den anden side af den grønne vold, som skal give bymidten i Hirtshals læ fra den stride vestenvind, er der anderledes stille. Der er tomme butiksruder i gågaden, vejene er domineret af til-salg-skilte, husfacaderne er vejrbidte, og den ene af de to skoler er lukket.

Hirtshals er ikke som andre byer. "Selv om Hirtshals geografisk set ligger på kanten, er det ikke en traditionel udkantsby. Den er kendetegnet ved at være et trafikalt knudepunkt med en masse godstransport, erhvervstransport og turister, der kommer via motorvejen og som skal med færgen til og fra Norge. Men der mangler en sammenhængende infrastruktur mellem færgeterminalerne og byen", siger Ida Lange, der er uddannet urban designer og er i den afsluttende fase af sin Ph.D.-afhandling.

I de seneste 15 år er befolkningstallet i Hirtshals faldet fra godt 7000 til 6000. Det er ikke fordi, folk nødvendigvis flytter fra kommunen, der

også omfatter Hjørring og omegn. De flytter bare væk fra Hirtshals.

"Mange flytter til Hjørring eller Aalborg, især de unge, der skal læse videre. Andre flytter ud i de små landsbyer tæt på Hirtshals", siger Ida Lange og fortsætter:

"Jeg har interviewet folk, om den forandring, der er sket med Hirtshals, og det er der mange, der er kede af, for de er glade for deres by. Der er mange ældre, der siger, at der bare skete mere, da de var børn. Jeg mener, det er vigtigt, at der bliver taget stilling til, hvad man vil gøre ved byen. Ikke så meget af nostalgiske årsager, men fordi det at holde liv i Hirtshals også kan få lokale iværksættere til at blive. Det kan blive en ekstra gevinst for byen", siger Ida Lange.

"Transit- eller Leveby" overvejer Ida Lange at kalde sin Ph.D. afhandling, for ifølge hende er det netop, hvad problematikken handler om: Hvad vil Hirtshals? Vil den være et stoppested eller et bosted?

Byen mere synlig

Hvad kan der gøres? Ida Lange mener, byen bør gøres mere synlig, så det er tydeligt, at det ikke bare er et færgested:

"Nu bliver man kun eksponeret visuelt for havnen, når man kommer

Center for strategisk byforskning

Center for strategisk byforskning omfatter forskere fra Arkitekt-skolen Aarhus, Aalborg Universitet og Københavns Universitet. Centrets fokus er rettet mod de ændringer af vore byer, der viser sig som svækkelse af grænserne mellem byer og landskaber.

Det er den niende i rækken af artikler om centrets forskning. Se mere på www.byforskning.dk

til byen fra motorvejen. Jeg var med til at lave en spørgeskemaundersøgelse i 2013 blandt turisterne, og det var helt tydeligt, at der var mange - især blandt de udenlandske turister - der knap nok havde forstået, at de var kommet til en by. De holder i deres biler på havnen, og så sejler de videre til Norge. Det er oplagt at forsøge at udnytte det potentiale, der er ved at have så mange mennesker der", siger Ida Lange.

Hun tilføjer, at lastbilchaufførerne tidligere skulle have ordnet deres toldpapirer inde i Hirtshals. Nu ligger der et transportcenter ved motorvejen, så de ikke behøver at komme ind i byen.

Som urban designer har Ida Lange også en række forslag til, hvordan man kan skabe tydeligere forbindelse mellem havn og by, der ligger nogle hundrede meter adskilt fra hinanden:

"Det kunne være at lave nogle spændende stiforløb fra havn til by. Hirtshals er ret kuperet, så det ville også være noget med at lave nogle flere trappeforbindelser og udnytte niveauforskellene og binde by- og havneliv sammen. Det er jo et stort plus for byen, at den har en havn, der ikke lukker sig om sig selv, sådan som man oplever mange andre steder".

Ida Lange ser en stor udfordring forude. Transitdelen er ved at suge livet ud af bymidten. Det kræver en øget dialog mellem kommune og erhvervsliv at vende det.

"Havneområdet har jo oplevet en stor vækst, og det kunne være, at man skulle bruge nogle af de midler til at forbedre byen også", foreslår hun. •

” Det var helt tydeligt, at der var mange turister, der knap nok havde forstået, at de var kommet til en by

Der investeres massivt i Hirtshals havn og mængden af gods og turister stiger hele tiden. Men befolkningstallet – det bliver ved med at falde.

Foto: Portofhirtshals.com

Historien om Hirtshals

For godt 100 år siden var Hirtshals et lille fiskerleje, der hed Lilleheden. I 1917 blev det vedtaget, at der skulle anlægges en statslig fiskerihavn. Arbejdet blev påbegyndt i 1919, og der blev udskrevet en arkitektkonkurrence. Den vandt arkitekterne Steen Eiler Rasmussen og Knud H. Christiansen, der tegnede et klassicistisk forslag med centrerede torve og et symmetrisk vejforløb. Den byplan viste sig dog ikke holdbar i længden og den er siden blevet omformet og udvidet.

Fakta om Hirtshals

Befolkningstallet i Hirtshals toppede i 1996 med 7009 indbyggere og er siden faldet med over 1000 indbyggere. Seneste tælling fra januar 2014 viser 5959

indbyggere – et fald på 15 % henover 18 år.

Fra 2002 til 2012 er antallet af fødsler næsten halveret fra 73 til 40. Befolkningen i Hirtshals er lidt ældre end gennemsnittet for hele kommunen.

Trafikhavnen i Hirtshals oplever markant vækst, og de seneste tal fra Danmarks Statistik påviser store stigningsprocenter fra 2008 til 2013 inden for både skibsanløb (49,5 %), godsomsætning (20 %) og passagerantal (24 %).

I 2015 er der foretaget infrastrukturinvesteringer i Hirtshals for omkring 180 millioner kroner, finansieret af den danske stat, Hjørring Kommune og Hirtshals Havn. Investeringerne omfatter en landudvidelse af havnens arealer på 250.000 m², en ny indfaldsvej til havnen og etablering af en godsbaneterminale.

Kilde: 'En by i ud- og afvikling' af Ida Lange, Byplan 2/15

1996
7.009
indbyggere

2014
5.959
indbyggere

Hvad nu, hvis Lidl's parkeringsplads var et sted man mødtes? Hvad nu, hvis der var opholdssteder og kontakt til det omgivende landskab? Hvad nu, hvis man lavede stiforbindelser mellem bymidte og landskab, som knyttede funktionerne sammen? Illustration: Dansk Byplanlaboratorium

Blik for provinsbyer

En by, som åbner sig mod landskabet – på bekostning af bygninger i byens udkant? Eller en by, hvor de primære byrum og mødesteder ligger i forbindelse med Lidl's parkeringsplads? Måske skal vi tænke i nye baner, når vi udvikler vores provinsbyer!

Af Ny W. Øhlenschläger

? HVAD?

En rapport, der samler op på netværksprojektet "Nye billeder på provinsbyerne."

? HVEM?

Deltagerne i netværksprojektet var 20 planlæggere fra kommunerne: Assens, Esbjerg, Faaborg-Midtfyn, Faxe, Hjørring, Lemvig, Lolland, Norddjurs, Varde og Vordingborg.

Projektet blev koordineret af Dansk Byplanlaboratorium på vegne af Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter.

? HVORFOR?

Fordi ændrede detailhandelsmønstre, demografi og centralisering af service påvirker provinsbyerne. De er i forandring og er sjældent længere et naturligt centrum for handel og byliv. Men vi planlægger for dem, som om de var. Projektet skal inspirere til debat og nye tilgange ved at komme med nye billeder på, hvad provinsbyerne er og kan være.

? HVORDAN?

Omdrejningspunktet var tre netværksmøder, hvor deltagerne arbejdede med udfordringer, potentialer og muligheder i byerne. Gennem en række korte workshops blev der genereret idéer og konkrete løsningsforslag til byerne med det formål, at skabe nye billeder og tænke ud af boxen. Det er efterfølgende kogt ned til 7 strategier og 3 scenarier, som skal inspirere til debat.

Læs mere om projektet på byplanlab.dk

Ikke kun i bymidten

Vibeke Møgelvang de Neergaard,
Byplanlægger i Vordingborg
Kommune

Hvorfor er det vigtigt at få skabt nye billeder af vores provinsbyer?

Hvorfor bliver vi ved med at snakke om detailhandel og bymidter, når vi taler om de her små byer? Vores bybegreb er meget hægtet op på de der store, klassiske byer,

som havde en klart defineret kerne og noget uden om. Det er altså ikke relevant i de mindre byer. Byerne er typisk vokset i en tid, hvor man ikke arbejdede med det klassiske bybegreb, men hvor man arbejdede med et funktionalistisk byideal og placerede nye funktioner ud fra idealer om god tilgængelighed for bilister.

Hvem er det vi planlægger for?

Provinsbyerne består jo af en blanding af folk der bor her, der arbejder her og har deres gang her. Folk, der kender området. De ved godt, hvor de forskellige ting er, for de bruger jo byen hele tiden: De tager ud til sportscenteret i den ene ende af byen, kører på cykel ned i den anden ende, handler ind i Netto ved indfaldsvejen når de kommer hjem, går en tur i hovedgaden. Det er jo hverdagsbyer, det her og det er også det, vi skal planlægge for.

” Det er jo hverdagsbyer, det her og det er også det, vi skal planlægge for

Hvordan kunne det se ud?

Jeg tror, at vi i de her mindre byer, skal tænke i en eller anden form for net-struktur, hvor vi ikke skal være så bange for, at tingene ligger lidt mere spredt.

Vi skal ikke kun sørge for, at der ser pænt ud inde i bymidten. Der skal også se flot ud ude ved skolen, idrætsområdet og legepladserne og ude ved Aldi og Kvicy. Hvorfor laver vi ikke noget, som gør, at det bliver rart at mødes der? Og gør det naturligt og flot at færdes igennem byen. Det ville være en kvalitetsforøgelse for byens borgere, men det ville også sende et signal til dem, der kommer på besøg, om at den her by er levende og god at færdes i. •

PLANKALENDEREN

AUGUST

SOMMERSKOLE OM BÆREDYGTIG PLANLÆGNING

10. – 12. august, Samsø,
arkitektforeningen.dk

URBAN PLANNING AND DESIGN SUMMER SCHOOL

15. - 22. august, Turku og Kotka (FIN)
ifhp.org

SEPTEMBER

TO LIVE OR NOT TO LIVE IN A CITY

September, Lejre Kommune
ifhp.org

ARKITEKTURPOLITIK I KOMMUNERNE

2. - 3. september, København,
arkitektforeningen.dk

FRA STRATEGI TIL RAMMER

8. - 9. september, Odense,
byplanlab.dk

PROCESLEDELSE I

9. - 10. september, København,
arkitektforeningen.dk

DANSKE PARKDAGE

9. – 11. september, Esbjerg,
ign.ku.dk

STUDIETUR TIL MÜNCHEN

10. – 13. september, München
fabnet.dk

KLIMATILPASNINGSPLANER

– fra vision til virkelighed
14. – 15. september, Sorø,
ferskvandscentret.dk

NORDIC LIVEABLE CITIES. FOR WHOM?

17. september, København
ifhp.org

MEDSKABELSE I 3D

21. september, København,
byplanlab.dk

LANDZONEADMINISTRATION

24. september, Silkeborg,
ferskvandscentret.dk

BERLIN DELEGATION VISITING IFHP

24. - 25. September, København
Ifhp.org

Det koster 1200 kr. om året at annoncere i kalenderen i Byplan nyt. Kontakt redaktionen for yderligere information.

”

*Har vi i dansk planlægning
de rigtige instrumenter
til at adressere regionale
dagsordener?*

DEN REGIONALE BY – GRÆNSELØS PLANLÆGNING

Byplanmøde i Guldborgsund,
Lolland og Vordingborg Kommuner

1.-2. oktober 2015

Keynotes ved

Greg Clark, Ole B Jensen, Claus Meyer og
Anne Skare. Samt udflugter, delmøder og
markedsplads med fokus på den regionale by.

Se mere på byplanlab.dk/byplanmoede2015